

میزگرد مشترک ایران و اندونزی

میزگرد مشترک دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی و مؤسسه تحلیل و توسعه اندونزی در تاریخ ۹ اسفند ۱۳۸۷ در محل وزارت امور خارجه اندونزی برگزار شد. براساس برنامه پیشنهادی طرف اندونزی، در جریان این میزگرد، طرفین دیدگاه‌های خود را درخصوص چارچوب کلی سیاست و روابط خارجی کشورهای متبوع خود، آسه آن، آسیای مرکزی و سازمان همکاری‌های شانگهای و بحران مالی جهانی بیان داشتند. همچنین بنابه درخواست طرف اندونزی توضیحات مفصلی درخصوص ابعاد مختلف برنامه هسته‌ای صلح‌آمیز جمهوری اسلامی ایران ارائه گردید.

اهم اظهارات طرف اندونزی

منظور ما از اندونزی و سیاست خارجی آن، اندونزی جدید پس از اصلاحات سال ۱۹۹۷ است. سیاست خارجی اندونزی بر محور مؤلفه‌های دموکراسی و حقوق بشر، دفاع از صلح و ثبات منطقه‌ای و بین‌المللی و کثرت‌گرایی سیاسی و فرهنگی است. اساس سیاست و حکومت ما مبتنی بر انتخابات و تغییر است. ۳۸ حزب در اندونزی فعال هستند در حالی که پنج سال پیش فقط ۲۴ حزب در این کشور وجود داشت.

آسه آن در مرکز سیاست خارجی اندونزی و سنگ‌بنای دیپلماسی آن است و در این باره بخش اعظم انرژی دیپلماتیک ما صرف رشد و پیشرفت و نظام‌مند شدن سازمان آسه آن با هدف هرچه بیشتر مردم‌گرا

ساختن آن می‌شود. اجلاس سران آسه آن در تایلند نیز اهمیت وافری دارد چرا که نخستین نشست بعد از اجرایی شدن منشور است. نخست به دستاوردهای این نشست می‌اندیشیم و سپس به اجرایی شدن دستاوردها و توافقاتی که بناست بدست آید.

اندونزی هم مانند جمهوری اسلامی ایران به دنیای چند قطبی و چندجانبه گرایانه می‌اندیشد و صلح و ثبات بین‌المللی را در تحقق این امر می‌بیند. اندونزی همچنین می‌کوشد در فعالیتهای حفظ صلح در دنیا فعال باشد. همچنین ما معتقدیم که روابط بین ملت‌ها و گفتگوهای مذهبی، نیاز ضروری صلح و ثبات منطقه‌ای و بین‌المللی است. در این باره ایران با توجه به تاریخ پویا و فرهنگ غنی جایگاه ویژه‌ای دارد.

بحران اقتصاد جهانی از اولویت‌های امروز سیاست خارجی ماست و ما می‌کوشیم تأمین اعتبار و نقدینگی در سطح جهان با هدف غلبه بر بحران در محوریت قرار گیرد. ما معتقدیم کشورهای قدرتمند باید به تأمین نقدینگی دنیا کمک کنند.

همچنین مسائلی مانند تغییرات آب و هوا، بلایای طبیعی و سیل و پیگیری نقشه راه بالی در این خصوص، همکاری با کشورهای در حال توسعه در خصوص فقر و بیکاری، فساد و جنایت، بحران انرژی و تلاش برای تدوین منشور انرژی و حمایت از انرژی‌های تجدیدپذیر، امنیت غذایی و کمبود غذا از دغدغه‌ها و اولویت‌های سیاست خارجی جاکارتا است. اندونزی با تولید ۳۶ میلیون تن برنج به خودکفایی در این محصول رسیده است. در این باره به ویژه راجع به کمبود غذا ما از ایران دعوت به همکاری می‌کنیم.

آسه آن سازمان ۴۱ ساله‌ای است که در سال گذشته برای نخستین بار منشور آن اجرایی شد. اجرایی شدن منشور باید در نشست چهاردهم سران در بانکوک رسماً اعلام می‌شد اما به دلیل بحران سیاسی در تایلند این امر میسر نشد و موقتاً وزرای امور خارجه در جاکارتا گرد هم آمده و اجرایی شدن منشور را رسماً اعلام نمودند. این سازمان دارای ۱۰ عضو و ۵۷۰ میلیون نفر جمعیت است که دارای ذخایر خوب انرژی نیز می‌باشد. این سازمان علاوه بر موضوعات اقتصادی، حقوق بشر، دموکراسی و مبارزه با جرایم را نیز در دستور کار دارد. نشست چهاردهم قرار است در ۲۷ فوریه در بانکوک تشکیل گردد. بسیاری از کشورهای اروپایی با توجه به عضویت در این سازمان تاکنون سفرای خود نزد آسه آن را منصوب کرده‌اند و برخی کشورهای عضو مانند مالزی،

سنگاپور و کامبوج نیز نمایندگان دائم خود را برای این منظور منصوب کرده‌اند.

آسه آن صدای کشورهای در حال توسعه در منطقه و جهان است و همین که کشورهای در حال توسعه توانسته‌اند سازمانی منسجم تشکیل دهند، خود ارزشمند بوده و می‌تواند الگو واقع شود. هدف غائی ما تشکیل جامعه آسه آن تا سال ۲۰۱۵ می‌باشد.

در رابطه با بحران بین‌المللی مالی این نخستین بار نیست که آسه آن با بحران مواجه می‌شود و این مجموعه توانست به خوبی بحران ۱۹۹۸ را مدیریت نماید. هم اکنون نشست‌های بسیاری برای تنظیم سیاستی هماهنگ داریم تا بر بحران غلبه یابیم. آسه آن ۳+ نیز به بحران عکس‌العمل نشان داده است و بناست نشست آسه آن ۳+ به همراه هند، استرالیا و نیوزیلند تشکیل شود. حتی بحث پیوستن کشورهای هند، استرالیا و نیوزیلند به سازمان در سال ۲۰۲۵ وجود دارد. مضاف بر اینکه ۶ شریک گفتگویی از جمله استرالیا و نیوزیلند در آستانه امضای FTA با آسه آن هستند که نشان‌دهنده اهمیت این سازمان است و به همین دلیل است که این سازمان در نقطه ثقل جهت‌گیری سیاست خارجی اندونزی قرار دارد. آسه آن می‌تواند توازن قوای منطقه‌ای و بین‌المللی را تحت تأثیر قرار دهد و اگر در کنار چین قرار بگیرد، یک سوم دنیا را شامل خواهد شد. بنابراین این مجموعه برای دنیا مهم است و کشورهای رقیب چین نیز مراقب مناسبات این سازمان با چین هستند. نقش اندونزی در این میان بسیار کلیدی است و به ارزش‌های آسه آن بیش از هر کشور دیگری نزدیک می‌باشد. اندونزی همچنین نماینده آسه آن در گروه ۲۰ است و به عنوان تنها عضو این سازمان در گروه ۲۰ منافع این کشورها را دنبال خواهد نمود.

ما کنفرانس آسیایی-آفریقایی ظرفیت‌سازی در فلسطین (NAASP) را با موفقیت برگزار کردیم. اکنون نیز ۱۶ نمایندگی در آفریقا داریم و هیأت‌هایی تبادل می‌شوند. در خاورمیانه و فلسطین هم فعال هستیم. اندونزی از قطعنامه مجمع عمومی علیه اسرائیل حمایت نموده و از شکل‌گیری دولت مستقل فلسطینی هم دفاع می‌کند.

اهم اظهارات اعضای هیأت ایرانی

ما با همه کشورهای دنیا براساس احترام و منافع متقابل روابط مثبت و منطقی برقرار کرده‌ایم. در ارتباط با آمریکای شمالی رابطه، مبتنی بر تعارض و تنش بوده است و البته با روی کار آمدن اوباما و شعار تغییر تا حدی فضای نگاه به روابط تلطیف شده است. مناسبات ما با کشورهای همسایه نیز برپایه تعامل و دوستی است. سطح روابط تهران با کشورهای آسیای مرکزی هم با ثبات و سازنده بوده است.

ساختار کنونی بین‌الملل یک‌جانبه‌گرا نیست و البته کاملاً چندجانبه‌گرا نیز نیست و کشورهای در حال توسعه مانند برزیل، ایران و اندونزی باید در این فضا ایفای نقش نمایند.

با توجه به نگاه مثبت به همکاری‌های منطقه‌ای، عضویت کامل در سازمان همکاری‌های شانگهای در دستور کار وزارت امور خارجه جمهوری اسلامی ایران قرار دارد. با توجه به ظرفیت‌های بالای منطقه‌ای و بین‌المللی، عضویت ایران باعث تقویت این سازمان خواهد شد. شانگهای در آغاز بر ابعاد منطقه‌ای و اقتصادی تأکید داشت ولی برخی معتقدند که این سازمان یک ترتیب امنیتی و بین‌المللی است. صاحب‌نظران ۵ مؤلفه را عامل تعیین‌کنندگی و اقتدار در عرصه جهانی می‌دانند که عبارتند از: اطلاعات، سرمایه، امنیت، انرژی و جمعیت. به

نظر می‌رسد که همه این عناصر در سازمان شانگهای جمع بوده و این موضوع قابل تأمل است.

آفریقا بعد از انقلاب اسلامی ایران به دلیل اصل توجه به مستضعفین و محرومان جهان در محور سیاست خارجی ما قرار گرفت و عمده سفارتخانه‌های ما در آفریقا بعد از انقلاب افتتاح شده‌اند. برای توسعه همکاری‌های اقتصادی با این کشورها صندوق کمک به توسعه را ایجاد کردیم.

همکاری تنگاتنگ با آژانس بین‌المللی انرژی هسته‌ای نقطه ثقل برنامه صلح آمیز هسته‌ای جمهوری اسلامی ایران را تشکیل می‌دهد. بازرسی بیش از ۳۰۰۰ نفر ساعت از تأسیسات هسته‌ای ایران، پذیرش داوطلبانه تعلیق فعالیت‌های هسته‌ای و اجرای پروتکل الحاقی به مدت ۲/۵ سال، نشانگر شفافیت کامل فعالیت‌های هسته‌ای ایران بوده و آژانس نیز طی گزارشات متعدد خود بر صلح‌آمیز بودن فعالیت‌های هسته‌ای ایران و عدم انحراف آن تأکید کرده است.

با انعقاد قرارداد همکاری "مدالیت" با آژانس بین‌المللی انرژی اتمی و اجرای کامل آن، جمهوری اسلامی ایران به کلیه ابهامات آژانس پاسخ جامع و کامل داده است. براساس مفاد قرارداد فوق از این مرحله به بعد، پرونده ایران باید به آژانس عودت داده شده و سیر عادی خود را سپری نماید.

جمهوری اسلامی ایران مطالعات ادعائی را بحثی انحرافی و ساختگی از سوی آمریکا به منظور حفظ دائمی پرونده هسته‌ای ایران در دستور کار آژانس و شورای امنیت می‌داند. با این حال جمهوری اسلامی ایران با هدف همکاری حداکثری با آژانس به سؤالات واصله پاسخ داده است.

آژانس تنها مرجع صالح برای رسیدگی به پرونده هسته‌ای ایران است و هیچ طرح یا پیشنهادی نباید حقوق ما را در استفاده صلح‌آمیز از انرژی هسته‌ای محروم نماید. سیاسی کردن موضوع هسته‌ای صلح‌آمیز ایران و نیز استفاده ابزاری از شورای امنیت تنها در عملکرد آژانس ایجاد اختلال کرده و اعتبار آن را خدشه‌دار می‌کند. ایران با مقاومت در مقابل زیاده‌خواهی آمریکا و برخی از کشورهای غربی، از حقوق حقه هسته‌ای همه کشورهای در حال توسعه دفاع می‌کند و عدم توفیق ایران، باعث خواهد شد همین نسخه آمریکا در خصوص دیگر کشورهای خواهان استفاده صلح‌آمیز از انرژی هسته‌ای نیز پیچیده شود.

علت موجه اسرائیل جنگ بوده است و کشتار مردم فلسطین و لبنان از بدو شکل‌گیری این رژیم آغاز و در طول این سال‌ها ادامه داشته است. در جنگ اخیر غزه هدف اعلام نشده رژیم صهیونیستی فروپاشی حماس بود که میسر نشد. اسرائیل در غزه مرتکب جنایت علیه بشریت شد و شورای امنیت باید زمینه محاکمه سران صهیونیسم را در دادگاه عادلانه فراهم نماید.

جنگ غزه وجهه آمریکا را بیش از پیش خدشه‌دار نمود و تأثیر شگرفی بر سرنوشت منطقه و اوضاع بین‌المللی خواهد داشت، زیرا مردم غزه و حماس توانستند به طور خودجوش و مستقل در مقابل حملات ددمنشانه رژیم صهیونیستی ایستادگی نموده و عنصر مقاومت را به عنوان تنها راه حل و فصل معضل خاورمیانه نهادینه نمایند.

آسه آن و ایران می‌توانند در زمینه‌های مختلف شامل: انرژی، توریسم و حمل و نقل همکاری مفیدی داشته باشند. این مشارکت می‌تواند در چارچوب گفتگوهای آسه آن صورت پذیرد.

جلال کلانتری

مرکز مطالعات آسیا و اقیانوسیه

دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی